

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

En dansk delegation af ex-fanger fra besættelsestiden var på genbesøg i Polen den første uge i oktober. Forsidebilledet er taget ved besøget i Warszawa. Man ser det store monument for Polens faldne 1939—45.

KØB DANSK
S. F.

SOCIALT
BOLIGBYGGERI
Raadhushuspladsen 59 - MI 2144

A/S ELEKTROARMATUR
Gasværksvej 4-6
København V.

MIDTFYNS ISOLERING
J. Brodersen
Tværgade 33 - Ringe

HILSEN
KØGE KOMMUNE

STEEN HASSELBALCH'S
FORLAG A/S

CHR. og E. ANDERSEN
Entreprenør
Grejsdalsvej 8, Vejle
Tlf. (0581) 1767

AUTOMOBILFORRETNINGEN
Morris og MG forhandler
Bue Beck Jensen
Hovedgaden 5, Hørsholm

B. JOHANNSEN
Trikotage
Houmeden 12, Randers

RYØ A/S
Ingeniørfirma
Nytorv 14 - Aalborg

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været boddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gilbækhus, Gildbro pr. Nordborg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebyille, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtavevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorff-
lund allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitibetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundevej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembcke, Brødre-
gade 19², Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 125², NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Slagelse.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 E, København N, TAgA 8502 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen: 10 54 21. Privat: 10 41 28.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri, Ringsted

Næste nummer udkommer
ca. 15. december

INDHOLD:

Hvorfor?	183
»Norden i flammer«	185
Kammeraternes Hjælpefond ..	191
Neuengamme	193
To gange døden nær	195
Sjældnen gave	197
Bøger	199
Dagbogsblade	199

HVORFOR?

TV-seerne havde onsdag den 15. november en dystre, men gribende oplevelse.

Kameraet vandrede rundt i den lille franske ruinby Oradour-sur-Glane.

Man så de sørgelige rester af byens huse, så, hvor mændene blev drevet sammen for at blive et bytte for tyske maskingeværer. Man fik type at vide, og også udseendet blev man bekendt med.

Man fulgte sammenkaldelsen af kvinder og børn i kirkebygningen, og gennem den realistiske beskrivelse fornemmede man de rystende minutter, da alle i kirken blev den sadistiske, tyske SS-division „Das Reich“s bytte.

Man forstod, at det var en stolt division, der noterede sig, at dagens bytte var 642 indbyggere i det besatte Frankrig.

For læsere med ret god hukommelse vil disse linjer fremkalde erindringer om artikelstof i „Pigtråd“, hvor vi gennem tekst og billeder har skildret denne begivenhed, som kun har et sidestykke i Lidice i Tjekoslovakiet, hvor alle byens mænd blev skudt, mens kvinder og børn førtes til kz-lejren Ravensbrück, samt den hollandske by Putten, hvor alle mænd deporteredes til den nyoprettede kz-lejr Ladelund lige ved den dansk-tyske grænse. Langt de fleste døde.

Når vi på denne plads skriver om emnet påny, skyldes det, at udsendelsen bragte noget nyt.

Det kom frem i samtalen med forfatteren, dr. phil. Jens Kruuse. Det

var naturligt, at man nævnte Jens Kruuses nylig udkomne bog om Oradour-sur-Glane. Han har kaldt den „Som Vanvid“ og det dygtige arbejde fortjener al mulig anerkendelse.

Jens Kruuse kom ind på en overordentlig interessant redegørelse for, hvorfor dette skete, netop i denne by.

Og mens vi tidligere kort og godt har skrevet, at begivenheden fandt sted som repressalier, satte Jens Kruuse et stort spørgsmålstegn ved denne argumentation, for egen var fuldkommen fredelig, fuldkommen uden militær betydning, og byens befolkning havde ligefrem sjældent set tyske soldater. De var derfor ikke bange for dem, da de dukkede op, men nysgerrige.

Snarere var årsagen at finde i en navneforveksling med en anden by, hvor der var sket et og andet, der kunne fremkalde repressalier.

Karakteristisk publicerede tyskerne aldrig, hvad de havde gjort i Oradour-sur-Glane, prøvede snarere at mørkelægge det skete.

Hvorfor det skete, er aldrig opklaret, men for Jens Kruuse er begivenheden et bevis på vanviddet i verden, på at de stærke altid vil knuse de svage og på det absurde i, at vi anvender hverdagens fornuft og moral som målestok for krigens vanvid.

Vanviddet blev forstærket i interviewet med forfatteren, nemlig ved den oplysning, at det bl. a. var tvangsudskrevne franske soldater (fra Elsass), der deltog i myrderierne.

Også de var ofre.

F—k.

K. NYEMANN

Adelgade

Skive

**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND
ER BASKE KAMMERATERS
HILSEN TIL DE SYGE**

S. B. LANGHOLT

Vodskov

BAADH & WINTHER

Isenkram en gros

Købmagergade 45, København K.

**VÆRN OM
NATUREN**

E. L., Gesten

STØT KAMMERATERNES

HJÆLPEFOND'S

ARBEJDE!

S. A. M., Odense

Gage til produktionsmedarbejdere	39.143,00	
Teknisk arbejde	116.262,00	
		428.031,00

Administrationsudgifter:

Adm. v. Dansk Film Co.	55.193,00	
Omkostn. v. sekretariatet ...	25.500,00	
Rejser	13.961,00	
Renter	90.361,64	
Kørsel	3.922,00	
Repræsent. og fortæring	11.071,00	
Diverse	9.529,00	
Præmie til „Nordlyset“ .	10.497,00	220.034,64
		684.065,64
Spilleindtægter m. v.	71.390,14	
Refusion af licens	12.727,84	84.117,98
Underskud	563.947,66	
Tilgodehavende i Norge (endnu ikke indgået spilleindtægt)	4.743,00	
		568.690,66

der er tilvejebragt således:

Diverse kreditorer	119.618,16
A/S Kjøbenhavns Handelsbank	449.072,50
	568.690,66

Som det fremgår af revisionsfirmaet H. C. Steen Hansen's opgørelse, har filmen kostet kr. 648.065,64, hvilket er en overskridelse af det lagte budget på kr. 288.065,64.

Efter de kritiske revisorer, sognefoged C. Jepsen's og overpolitibetjent O. Kryger's gennemgang af ovenstående regnskab har Arbejdsudvalget følgende bemærkninger til de enkelte poster:

a. Produktion

Forbrug — gage til O. Malmstrøm	kr. 30.000,00
Budget	30.000,00

b. Instruktion

Forbrug	88.639,00
Budget	20.000,00

Overskridelse

c. Licenser

Forbrug	142.446,00
Budget	50.000,00

Overskridelse

Licenserne fordeler sig således:

Fru Birthe Malmstrøm ...	35.000,00
Norge	24.419,90
Sverige	43.271,43
Finland	20.791,13
Dansk Film Co.	15.000,00
Finland og Sverige	3.963,28

Kr. 142.445,74

d. Historiske konsulenter

Forbrug	2.500,00
Budget	10.000,00

Besparelse

e. Musik

Forbrug	46.177,00
Budget	10.000,00

Overskridelse

f. Speaker

Forbrug	3.400,00
Budget	8.000,00

Besparelse

g. Optagelser og teknisk arbejde

Forbrug	116.262,00
Budget	115.000,00

Overskridelse

h. Administration

Forbrug	80.693,00
Budget	32.000,00

Overskridelse

I dette beløb er medregnet kr. 25.000,00 til Børge Lindegaard Olsen som provision for at tegne garanti-kapitalen.

i. Rejser

Forbrug	13.961,00
Budget	8.000,00

Overskridelse

k. Kørsel og spedition og told

Forbrug	5.029,00
Budget	3.000,00

Overskridelse

l. Repræsentation

Forbrug	11.071,00
Budget	3.000,00

Overskridelse

m. Renter

Forbrug	90.361,64
Budget	60.000,00

Overskridelse

n. Diverse

Forbrug	9.529,00
Budget	11.000,00

Besparelse

Revisionsfirmaet H. C. Steen Hansen har forelagt ovenstående regnskab for en uvildig filmkyndig, der har erklæret, at de afholdte produktionsomkostninger ikke kan an-

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme havde, som refereret i „Pig-tråd“ nr. 10, en delegation på besøg i Polen i begyndelse af oktober måned. På billedet ses den danske delegation under et møde med den polske minister Janusz Wieczorek, der er chef for ministerrådet og et fremtrædende medlem af den polske fange- og veteranorganisation Zbowid.

TH. MØLLER
Strandvejen - Hellebæk

FREDE BUUR-ANDERSEN
Tømrermester
Th. Nielsensvej 25 - Herning

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S ARBEJDE!**
P. M.

E. MARTENSEN
Aut. installatør
Glud pr. Horsens - Tlf. Glud 19

NEDERGAARD-FOTO
Vestergade 15
Nykøbing Mors

LYNGBYGAARD
Boeslunde

**THYLANDS
TRÆLASTHANDEL A/S**
Vestervig

G. SALICATH & CO.
Strandagervej 23
Hellerup

**SÆBY
FISKE-INDUSTRI A/S**
Havnen, Sæby

**HAKON'S
MASKINVÆRKSTED**
Havnen - Hundested

J. FØGE JENSEN
Skelbækgade 2
København V.

**BY- &
LANDBOSPAREKASSEN**
Danmarksgade 64, Frederikshavn

Et hovedværk om besættelsestiden
Jørgen Hæstrup:
„KONTAKT MED ENGLAND“
i billigbogsudgave kr. 17,85
THANING & APPELS FORLAG
Snaregade 4, Kbhvn. K., tlf. BY 446

**LUNDGAARD
TEGLVÆRK**
Stoholm

A B C
Restauranter
Ingerslevgade 60, tlf. 21 22 23

ses for at være urimelige. Overskrivelserne må derfor efter arbejdsudvalgets formening hovedsagelig skyldes en urealistisk budgettering.

Ad punkt 2. Det er meget vanskeligt konkret at påpege årsagen eller årsagerne til, at afsætningen af filmen og herunder indtægterne har svigtet. Udvalget er af den formening, at en væsentlig årsag har været filmens fremkomst på et tidspunkt, hvor der har været andre historiske film på markedet, såvel i biografer som i fjernsyn, i visse tilfælde spillefilm med historisk baggrund, og muligvis har disse film dækket behovet.

En anden årsag kan være, at man ved at ville dække de fire nordiske lande har fået så lidt stof fra det enkelte land, at det ikke har givet et fyldestgørende billede af modstandsbevægelsen i det pågældende land, hvorfor de andre historiske film er blevet karakteriserede som bedre dækkende begivenhederne.

Ad punkt 3. Filmen ejes af Dansk Film Co. For så vidt angår kreditorerne, der repræsenterer et beløb på ca. kr. 160.000,—, har visse af dem allerede foretaget udlæg i filmen, hvorfor vi befinder os i den situation, at da Dansk Film Co. ikke er i stand til at betale sine kreditorer, kan filmen ikke udleveres på grund af fagedforbud, og det er derfor ikke muligt at sælge den i øjeblikket.

Ad punkt 4. Udvalget har rettet henvendelse til forskellige steder både i ind- og udland for at få filmen afsat (alt under forudsætning af, at det i punkt 3 nævnte gældsforhold kunne afvikles), men uden synderligt held.

A/S Constantin Film, der har udlejet filmen i Danmark, har erklæret, at man stort set må betragte udnyttelsen af filmen „Norden i Flammer“ i danske biografer som afsluttet.

Ved henvendelse for Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste har man fået oplyst, at denne ikke ser sig i stand til at anskaffe filmen til forevisning på forsvarets tjenestesteder, idet man allerede har en film om Modstandsbevægelsen, og

erfaringen har vist, at der kun er en meget lille interesse for den.

Udvalget må derfor vurdere indtjeningsmulighederne som værende meget små og slet ikke af en størrelsesorden som det af garantierne indbetalte beløb.

Ad punkt 5. I henhold til dette punkt skal udvalget senest 1. oktober d.å. indkalde garantierne til et nyt møde til drøftelse af beretningen og vedtagelse af forslag for fremtiden.

Under henvisning til det ovenfor anførte er udvalget af den mening, at de udgifter, som et sådant møde måtte medføre, ikke står i rimeligt forhold til det udbytte, man eventuelt vil kunne have af mødet.

Såfremt en væsentlig del af garantierne alligevel skulle ønske mødet afholdt, bedes dette meddelt inden 14 dage.

Ved en gennemgang af regnskabet var det helt klart, at en udgiftspost, som ville vokse, såfremt der ikke blev gjort noget, var rentebyrden, der for januar måned 1967 androg ca. kr. 4.000,—.

Udvalget har derfor, efter at have drøftet situationen med juridiske rådgivere, erkendt, at garantierne måtte opfylde deres forpligtelser over for „Nordlyset“, og har derfor henstillet, at man så hurtigt som muligt indbetalte den garantisum, man havde tegnet sig for.

I øjeblikket har Forsikringsaktieselskabet „Nordlyset“ ca. kroner 55.000,— tilgode. Det drejer sig om ca. 100 garantier, og Arbejdsudvalget skal henstille til de garantier, der endnu ikke har indbetalt den tegnede garantisum, snarest at gøre dette, da „Nordlyset“ i modsat fald vil foretage retslig inkasso. Arbejdsudvalget mener også, at alle garantier moralsk må være solidariske.

Konklusion:

Filmene har været dyrere at producere end beregnet, og indtjeningsmulighederne har været dårligere, end man troede, da man besluttede at fremstille filmene. Man kan så diskutere, hvorvidt disse hændelser, den dyre film og de ringe afsæt-

ningsmuligheder, har været noget, der kunne forudses, om enkelte ting kunne have været lavet bedre eller billigere eller måske have været anderledes forberedt, men det vil alt sammen blive en diskussion om noget, som har fundet sted.

Den reelle situation i dag er den, at filmen ikke vil kunne tjene så mange penge ind, at garantierne vil kunne få de indbetalte beløb tilbagebetalt. Nu er forholdet jo det, at hvis filmen havde spillet så mange penge ind, som man håbede på, at den ville, at den var blevet set af så mange mennesker, som vi troede ville se den, altså med andre ord, hvis filmen havde opfyldt sin mission, så ville denne diskussion, der har fundet sted det sidste års tid, aldrig have taget plads. Nu har dette ikke været tilfældet, og garantierne har måttet indbetale deres garantisum.

Dansk Film Co., der ejer filmen, har allerede som tidligere nævnt en gæld ved produktionen på kr. 160.000 og har ingen mulighed for at kunne betale disse penge. Samtidig er der foretaget fagedudlæg for nogle af Dansk Film Co.'s kreditorer. Det vil sige, at filmen ikke i øjeblikket kan sælges eller udlejes til forevisning, uden at de penge, som kreditorerne har tilgode, bliver betalt. For så vidt angår salg til udlandet, så skal der først udføres forskellige tekniske arbejder, herunder indtaling af fremmede sprog, hvilket igen vil betyde en investering, og det er i øjeblikket ikke Arbejdsudvalget muligt at pege på, hvem der vil investere penge i en film, der har vist dårlige indtjeningsmuligheder.

Arbejdsudvalget har i den forløbne periode forhandlet med Dansk Film Co., repræsenteret ved direktør Olaf Malmstrøm, om mulighederne for, at Dansk Film Co. ville overdrage filmen og hermed de rettigheder, som er knyttet til filmen, til garantierne mod, at garantierne ville give afkald på den ca. ½ mill. kr., som de har tilgode hos Dansk Film Co.

Vi er klar over, at det er et forslag, som garantierne selv skulle tage stilling til, men vi mente, at det var et arbejdsgrundlag, som vi ville kun-

ERNEST GORDON

Miraklet ved floden Kwai

En uforglemmelig bog om kammeratskab
og mod under de aller vanskeligste forhold.

247 sider - 24,50.

LIAM NOLAN

En lille mand fra Nanataki

Om en kristen japansk præsts modige ind-
sats for at redde britiske krigsfangers liv
under 2. verdenskrig.

150 sider - 17,35.

UNITAS FORLAG

J. THOFTE

J. Fibigersgade
Hirtshals

ASNÆSGAARD
Kalundborg

**ROSKILDE CHAMPIGNON-
& KONSERVERSINDUSTRI**
Gormsvej 11—15
Roskilde

WALTRICH A/S
MASKINFABRIK
Abildager 19—21
Glostrup

A/S B. BRUSKIN & CO.
Civilingeniører
Vendersgade 5, København K.
Telefon 15 51 16

ne møde frem med som afslutning på denne beretning. Det var Arbejdsudvalgets hensigt, såfremt garantierne ville gå med til dette, da at overdrage filmen til Frihedsmuseet, hvor vi med den baggrund, filmen har, mente, den hører hjemme. Hertil kommer også, at de indtjeningsmuligheder, som filmen måtte kunne opnå, det være sig selv nok så små beløb, ville komme Frihedsmuseet til gode i deres arbejde, et arbejde, hvortil de ikke har for man-

ge penge. Såfremt Dansk Film Co. og garantierne ville have gået ind på en sådan ordning, havde det været vor hensigt at henvende os til kreditorerne for på denne baggrund at få dem til at opgive de beløb, der skulle betales, for at Kongens Foged kunne hæve fogedforbudet.

Dansk Film Co. har imidlertid ikke ønsket at medvirke til en sådan ordning, hvilket vi meget beklager.

S. E. Albertus . Børge Jensen .
Leif Lunn . Carl Rald . Frank Zorn.

Næste møde fastsattes til 25.—26. maj 1968 på Kegnæs (evt. også Nordborg).

Hjælpesager

Der behandlede 8 ansøgninger om hjælp, og de fleste bevilgedes.

De erhvervshæmmede

KONSTITUTION OG NEDSÆTTELSE AF UDVALG

Efter generalforsamlingen i oktober har bestyrelsen efter mødet i november konstitueret sig som følger: Formand: Børge Emil Pedersen, Emdrupvej 125 2, København N. V., tlf. SØ 5729 y. Næstformand: Arnold Grumløse, Rønnebærvej 19 1, København N. V., tlf. 10 32 42. Kasserer: Oscar Hefty Jensen, Hillerødgade 40 3, København N. V., tlf. 34 80 91. Sekretær: Alfred Senn, Vinkelager 26 3, Vanløse, tlf. 71 47 43. Bestyrelsens medlemmer: Hemming Theisen, St. Strandstræde 10, København K., tlf. PA 8717. Johan F. Sørensen, Revalsgade 6 B stuen, København V., tlf. 31 36 80. Svend Wagner, Rygårds Allé 66, Hellerup, tlf. HE 380. Adolf Hansen, Kjeldgårdsvej 24, Valby, tlf. VA 8876. Alberti Hansen, Abildgårdsvej 41 2, Brønshøj, tlf. BE 3162. Aksel Andersen, Camilla Niensensvej 28, København F., tlf. 71 19 79. Forretningsudvalget består af: Børge Emil Pedersen, Oscar Hefty Jensen og Alfred Senn. Socialudvalget har kontor i Gjeddegården og er åbent mandage kl. 19—21 samt torsdag kl. 12—14, tlf MI 1336. Udvalgsformand: Arnold Grumløse. Medlemmer: Johan F. Sørensen, Alfred Senn. Arrangementudvalget: Johan F. Sørensen. Specielt udvalg: Hemming Theisen.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

MØDE I BESTYRELSEN

Det halvårslige ordinære bestyrelsesmøde afholdtes i Admiral Gjeddes Gård, St. Kannikestræde 10, København K., lørdag den 14. oktober.

Formanden indledte med at byde velkommen og udtalte mindeord om Kornbeck.

Der er betalt for navngivning af et værelse på Frihedskollegiet i Aabenraa, og i nær fremtid betales ligeledes for ét i Tønder.

Vi har derefter navngivet syv værelser med Bernadottes navn og 2 med prins Axels.

Råbalance

Da kassereren, statsaut, revisor H. C. Steen Hansen, var på hjælpearbejde i Tanzania, aflagde general Fl. B. Larsen regnskab i form af en råbalance pr. 1. oktober 1967.

Stillingen er bedret en del i det forløbne år.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft og tandteknikermester Leo Kæraa er foreningsvalgte revisorer.

Der var ofret 5.668,11 kr. på driften af feriehjemmet i Kegnæs.

Man drøftede udgifterne ved 4. maj aftenen i Ryvangen.

Bladet

Fosmark fortalte om arbejdet med bladets redaktion.

Foreningsstoffet var stadig kært stof for bladet, og der var fulgt en venlig indstilling overfor arrangerende foreninger.

Læserbreve var velkomne, men re-

daktøren må have ret og pligt til at sige nej til optagelse af uhyrligheder. Et eksempel herpå omtaltes.

Redaktøren kunne glæde sig over et særdeles venligt samarbejdsforhold til de mest aktive fangefor- eninger.

Kegnæs

Om Kegnæs sagde Fosmark, at belægningen var steget til 900 personbelægningsdage. Han oplæste et brev fra civilingeniør Dyre, Nordborg, der fortalte nærmere enkeltheder om sæsonens forløb på Kegnæs. Han foreslog forbedring af sengene i soveværelset nedenunder (bevilgedes).

Fugeisoleringen iværksættes nu, mens resten af forbedringerne venter til foråret. Vort eget vandværk havde fungeret tilfredsstillende.

En Kegnæs-kammerat havde tilbudt at skænke nye gardiner til opholdsstuen, en anden har på eget initiativ kittet og malet vinduerne mod gaden med heldigt resultat.

Man drøftede tidspunktet for fastsættelse af ansøgningsfristens udløb, og man mente, at datoen 15. marts burde bibeholdes.

Eventuelt

Tidsstudietekniker Børge Emil Pedersen gjorde opmærksom på, at kun 8 kollegianere af 100 i Esbjerg har tilknytning til modstandsbevægelsen.

Arkitekt Ove Chr. Lembecke oplyste, at i Aarhus har de 90 pct. og i Horsens de 40 pct. tilknytning.

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen
til de syge.

K. JØRGENSEN
Vestergade
Silkeborg

**DANSK JERN-
& EMAILLEINDUSTRI**
Herningvej 102
Silkeborg

MARCIA A/S
Nørre Aaby

A. C. HANSEN JUN. A/S
Kul — Koks
Algade 38, Middelfart

**STØT
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE**
I. Z. - Give

H. HJELM
Murermester
Silkeborgvej 687
Brabrand pr. Aarhus

ORANA A/S
Konserves
Vibeholms Allé 26, Glostrup

M. CHRISTOPHERSEN
Isenkram
Jernbanepladsen 15 - Lyngby

**FREDERIKSBORG
FLØDE-IS**
Hillerød mejeri
Hostrupsvej 4, Hillerød

VEJEN SPAREKASSE
Søndergade 8
Vejen

**JUNGS
BOGHANDEL**
Adelgade 3 - Skive

NEUENGAMME

Julefest i Neuengamme-foreningen

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme afholder „julefest“ fredag den 8. december 1967 kl. 19,30 i Havnearbejdernes Fællesforbunds festlokaler, Korsgade 49, København N.

Der bliver forskellig underholdning og bl. a. amerikansk lotteri med flotte præmier. Endvidere vil hovedvægten blive lagt på det kammeratlige samvær om en stille øl m. m. til små priser.

Udførligt program vil tilgå vore medlemmer med posten. Men reserver aftenen nu. Medlemmer fra andre modstands- og fangeorganisationer er meget velkomne.

Bestyrelsen.

Ubehagelig opdagelse i Neuengamme

55.000 var blevet til 5.500.

Ved den danske delegations besøg i mindeparken i Neuengamme den 17. september 1967 — omtalt i „Pigtråd“ nr. 10 — kom de danske gæster ud for en ubehagelig opdagelse.

Den store tavle, der står ved indgangen til mindeparken med navnene på Neuengammes arbejdskommandoer, og teksten, der fortæller, at i årene 1938 til 1945 gik 106.000 fanger gennem Neuengamme og lejrens udekommendoer, hvoraf 55.000 mænd, kvinder og børn af mange nationaliteter blev dræbt af national-socialisterne.

Denne tavle var ved indvielsen i november 1965 udført i træ, da man ikke havde kunnet nå at hugge tavlen i granit. Ved besøget nu i september måned var trætavlen blevet udskiftet med den lovede granittavle. Inskriftionen var imidlertid ikke særlig tydelig, og stor var vor forundring, da det viste sig, at stenhuggeren — eller hvem det nu kunne være — i stedet for 55.000 havde

slettet det sidste nul, så der nu kun stod 5.500!!

De tilstedeværende danske protesterede naturligvis overfor Albert Blankenfeldt, der var tilstede som repræsentant for „Arbeitsausschuss der Organisation ehemals Verfolger in Hamburg“ og „Amicale Internationale de Neuengamme“'s generalsekretær Hans Schwarz, Hamburg. Alle var pinlig berørt af denne opdagelse.

Fejlen blev omgående rettet

Efter den 17. september satte Hans Schwarz sig straks i forbindelse med direktør Hoffmann fra organisationen af tidligere forfulgte i Hamburg om sagen. Denne organisation har nær tilknytning til senatet i Hamburg og myndighederne i Bergedorf.

Hans Schwarz har nu i et brev til Landsforeningen af 6. oktober 1967 meddelt, at han besøgte mindeparken

i Neuengamme den 2. oktober med en delegation af tidligere polske fanger. Tallet på granittavlen var nu rettet til 55.000 og skriften var blevet gjort tydelig og let læselig! Også skriften på stenen og nationernes stene var blevet gjort tydelig og læselig.

NK.

Neuengamme-monument

Det norske indsamlingsarbejde er afsluttet.

Den norske indsamlingskomité til rejsnng af et internationalt mindesmærke for Neuengamme-lejrens 55.000 ofre, har afsluttet sit arbejde.

Regnskabet viser, at der indkom 6.710 kr. Den norske stat ydede 25.000 kr., og det samlede beløb er udbetalt i november 1965 af det norske udenrigsministerium.

Medlemmer af komiteen var bl. a. Sverre Løberg og Leif Nordstrand, mens Johan Egeberg var formand.

NORSK FREMSKRIDT

Statsrådet tiltræder en bedre ordning for invalider fra okkupationsårene.

For vore norske fangekammerater blev den 23. september 1967 en mærkedag, idet man i statsrådet vedtog, at krigsskadede fra okkupationsårene kan få invalidepension, når der er tale om 50 procent invaliditet.

Forrest i rækken står invaliderede, der har gjort aktiv tjeneste i modstandsbevægelsen. Desuden omfatter loven nordmænd, der har siddet i fangenskab på grund af aktiv indsats i modstandsbevægelsen, også når de har siddet som gidsler eller har været indespærret på grund af race.

Fangenskab skal have været mindst seks måneder.

Der kan i særlige tilfælde dispenseres fra kravet om 6 måneders indespærring.

Loven træder i kraft d. 1. januar 1968.

Til at behandle ansøgningerne ind sættes et rådgivende udvalg på 5 medlemmer. Medlemmerne skal være i besiddelse af et særligt kendskab

til modstandsbevægelsens vilkår i årene 1940—45.

Formanden for den norske fangeforening, Johan Egeberg, erklærer sig tilfreds med det opnåede resultat.

☆

FRIHEDSMUSEUM I NORGE

Det indrettes på Akershus og stiler klart mod ungdomsorientering.

Man håber at kunne åbne Norges Hjemmefrontmuseum til foråret.

Omybygningen har taget længere tid end beregnet. Det placeres naturligvis på Akershus-området lige ved krigsmindesmærket.

Efter omybygningen har man et moderne og godt hus indenfor de kære, gamle vægge.

Museets opgave er at give de unge og de kommende generationer klare begreber om, hvad okkupationen er, og hvad tabet af friheden betyder for et folk.

Major Knut Haugland er sjælen i dette arbejde.

ALBERT ANDERSEN
Bogtrykkeri
Bredgade 9 - Hurup

A. E. LAURITSEN
Urmager
Skolegade 3 - Ans

J. L. BECH & CO.
Kul — Brændselolie
Torvet 20, Horsens

K. DIDERIKSEN
Speditør
Tværkajen, Esbjerg

**PLOVFABRIKKEN
SKJOLD**
Lind pr. Herning

**HIRTSHALS
FISKEAUKTION**
Hirtshals

PETERSMINDE
Fuglebjerg

N. OBEL
Holmegade - Ulfborg

**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**
er de raske kammeraters
hilsen til de syge
J. S. - Bjerringbro

ROKKJÆRS ELEKTRO
Havnegade 50
Tlf. (078) 2 08 56
Lemvig

DANSK VANDRELAUG
Vesterbrogade 35, København V.
Tlf. 21 14 93

KARL K. PEDERSEN
Odense off. slagtehus
Odense

TH. JENSEN
Østergade - Middelfart

**STØT
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE**
P. H. - Thisted

**J. ANDERSKOV &
A. T. THOMSEN**
Herning — Esbjerg
Kolding

L. HEDEGAARD
Autoforhandler
Østerport - Holstebro

KNUD PLOUSØ
Møbelhandler
Pile allé 55, København F.

BOG- OG PAPIRHJØRNET
(Per Berthelsen)
Buddinge Hovedgade 229 - 98 09 43

MISSIONSHOTELLET
Torvet 8
Ringkøbing

M. MACKEPRANG
Landinspektør
Spodsbjergvej 11, Rudkøbing

BYENS KLICHE ANSTALT
Frederikssundsvej 269
Brønshøj

**ROSKILDE-EGNENS
FODERSTOFFORRETNING**
Roskilde

SORØ STOLEFABRIK A/S
Sorø

CHR. B. LYGNSIE
Smedemester
Raadmands allé 17, København N.

DIEKA
v/ Poul J. Jelgren
Danish Industrial Export
Københavns Lufthavn - Kastrup
Tlf. (01) 50 00 01 - 50 00 20

A/S SAVMØLLEN
Ullerslev

**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**
Er de raske kammeraters
hilsen til de syge
A. L. - Nyborg

**DRENGEHJEMMET
FALLISBJERG**
Staby - Ulfborg

**NØRREBROS
MØBEL- OG TÆPPELAGER**
Nørrebrogade 195, N. - Taga 6876

„ANTIKVARIAT“
Boghytten
Absalonsgade 28
Køber samlinger og
enkelte bøger.

☆
31 77 71

TO GANGE DØDEN NÆR

Politiinspektør Einer Mellerup fortæller om dramatiske oplevelser under besættelsen og om en vidunderlig hjemkomst.

Politiinspektør Einer Mellerup er i anledning af sin 85-årsdag blevet interviewet af redaktør Adolph Andersens. Vi gengiver sidste del af interviewet:

Hjemløs, jaget og fængslet

— I 1943 og i begyndelsen af 1944 rettede nazistbladet „Fædrelandet“ nogle stærke personlige angreb på mig for min formentlig tyskfejndelige holdning, og fra kriminalpolitiet side modtog jeg advarsler om, at tyskerne stærkt interesserede sig for min person. I flere perioder sov jeg derpå ikke hjemme om natten.

Fru Mary Møller løb den risiko at åbne sit hjem for mig i Puggårdsgade, lige ved Politigården. I den periode skete der nemlig flere mord på mænd i fremtrædende stillinger. Den 7. august 1944 blev en tidligere politimand, en tysk stikker Jens Sustmann Ment, dræbt på Nørrebro af sabotører, og faren var overhængende for, at jeg skulle blive gengældelsesofret. Jeg flyttede derfor helt hjemmefra, men vedblev at komme på mit kontor. Når jeg om morgenen gik fra Puggårdsgade til Politigården, havde jeg min pistol afsikret i lommen og med fingeren på aftrækkeren, forberedt på at skyde. I de dage stod livet på spil.

Den 12. august 1944 meddelte opdagelsespolitiet chef, politi-inspektør Krenchel, mig, at jeg bestemt måtte forlade København, idet der ganske åbenlyst i tyske kredse taltes om, at jeg skulle dræbes. Et falsk identitetskort blev udstedt til mig, og jeg forlod derpå hovedstaden for i snart to måneder at nyde en enestående gæstfrihed hos greve Ahlefeldt-Laurvig på Eriksholm ved Holbæk.

I mellemtiden havde en ung stud. med., der var medlem af modstandsbevægelsen, fået opsnuset min adresse og foregøglede mig allehånde indbilde farer, der medførte, at jeg måtte forlade Eriksholm, og den 30. september kom han med besked om, at nu ville det underjordiske politi

gerne, at jeg kom til København, hvad der i øvrigt var positivt urigtigt.

Han og jeg cyklede derpå til Gadstrup præstegård, hvor studenten havde sørget for en ambulance, der kørte mig til Bispebjerg Hospital, hvor han lagde en stor papirforbinding om hovedet på mig for at gøre mig ukendelig. Det var den højere dramatik. Derfra tog jeg til De gamle by, hvor inspektør Bunch-Christensen og frue modtog mig i deres gæstfri hjem. Efter en uges ophold her, fandt jeg en sikrere bopæl i en villa i Vanløse hos universitetssekretær Waage. Den 20. oktober 1944 kl. ca. 23 omringede Gestapo huset og arresterede mig. Jeg havde gemt mig i soveværelset.

Dødssyg i Neuengamme

— Derpå sad jeg i Vestre fængsel indtil den 23. november, da jeg blev overført til Shellhuset. Herfra blev jeg den 1. december sendt til Frøslevlejren, hvor jeg kom til at dele stue med min søn. Fra Frøslevlejren blev jeg den 21. december overført til fangelejren i Neuengamme, hvor vi på en stue, der ville være fyldt, hvis der havde været 35, den første nat var indkvarteret med 95 fanger, hvoraf de 5 døde i nattens løb.

Under opholdet i Neuengammelejren, der var meget uhumsk, fik jeg lungebetændelse og blev anbragt i lejrens sygebarak. Her kom jeg under behandling af en norsk overlæge og norske plejere, som var overordentlig omhyggelig for mig og gav mig et sulfamid til at slå feberen ned med, men jeg var mere syg, end jeg selv troede, og havde ikke forståelsen af, at jeg faktisk var døden nær. Jeg lå og fantaserede. Ambasadør Frantz Hvass var på flere besøg hos mig, men jeg mindes kun et enkelt. Det skyldtes hans store anstrengelser, at jeg den 5. april i en dansk ambulance blev overført til Frøslevlejrens sygeafdeling, og da

var jeg døden så nær, at man sendte bud efter min kone. Min vægt var dengang 117 pund, men takket være overkirurg, professor Mikkelsen, der satte mig på fedekur, kom jeg atter til kræfter.

Flaghejsning i kugleregn

— Den 3. maj 1945 fik jeg lov til at komme hjem med en af de hvide busser. Og så begyndte triumftoget gennem Danmark.

Om aftenen den 4. maj var jeg til møde i det underjordiske politi, og her modtog vi frihedsbudskabet. Jeg kørte gennem den jublende by til min gamle dækadresse i Puggårdsgade.

Hippoerne kunne jo endnu finde på at skyde mig, hvis jeg tog hjem til min egen lejlighed.

Den næste dag fik jeg at vide, at tyskerne var ved at rømme Politigården. Jeg blev i den anledning opfordret til at hejse Politigårdens flag. Vi samlede en halv snes politifolk ved denne lejlighed. Vi blottede hovederne, medens jeg hejste flaget. I samme nu begyndte kuglerne at suse omkring os. Hvorfra de kom, anede vi ikke. Vi kastede os alle som én ned på jorden, medens nogle modstandsfolk besvarede ilden, og i liggende stilling fortsatte jeg med at hejse Dannebrog til tops. Det var en dejlig dag.

Den 13. maj overtog Københavns politi atter sine funktioner.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge

Brug mærkaterne

<p>PETER MØRCH Wichmandsgade 10 Odense</p>	<p>J. L. MØLLER Møbelfabrik Oddervej 202 - Aarhus</p>	<p>ISER KVETNY OG SØNNER STOLEFABRIK A/S Toftebakken 4-8, Birkerød, 81 12 07</p>
<p>A/S THEILS-POULSEN Konfektionsfabrik Odense</p>	<p>GULF SERVICE STATION Trianglen, Haslev</p>	<p>C. O. HANSEN Glarmester Jessensgade 5, Horsens</p>
<p>BØRGE'S VINDUESPOLERING Alt glarmesterarbejde & billed- indramning udføres Kobbergade Tlf. Tønder 2 11 25</p>	<p>VALDEMAR FAHRENDORFF & SØN Guldsmiede Nørregade 24, Haderslev</p>	<p>JENS ROHDE Tømremester Chr. X's vej 62 - Viby J.</p>
<p>WIGGO KONGSTAD A/S Esbjerg</p>	<p>CAMPING-AUTOMOBILER Nis Petersen Rojumsvej 42 - Sønderborg Tlf. (044) 2 30 41</p>	<p>A. K. JENSEN Murermester Nygade 38 - Aakirkeby</p>
<p>NIELS FREDERIKSEN Barnevogne - Legetøj Søndergade 25, Kolding</p>	<p>JACOB H. THIMSEN Slagtermester Valdemarsgade - Padborg</p>	<p>BERGIS FOTO Prinsessegade 31 Fredericia</p>
<p>VASKERIET „VÆNGE“ Baggersgade 4, Nyborg</p>	<p>VÆRN OM DE GAMLE I TRAFIKEN F. A. S.</p>	<p>STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND L. & F.</p>
<p>TH. BENTSEN Strandvejen 126 Aarhus</p>	<p>M. NIELSEN'S TØMMERHANDEL Tarm</p>	<p>AAGE LINDBERG Guldsmed Sindal</p>
<p>HORSENS KAROSSEFABRIK Emil Møllersgade 69, Horsens</p>		
<p>KAI SONNE Aut. el-installatør Brøddegade - Gudhjem</p>		
<p>PARROT LITHO Sølvgade 32 - København K. BY 3249 - 3252</p>		

Var det alligevel Müller?

PANAMA, 18/11. Retsmyndighederne i Panama løslod fredag den 65-årige mand, der har siddet fængslet som mistænkt for at være identisk med Hitlers Gestapo-chef Heinrich Müller.

Manden, der af myndighederne er identificeret som Frank Willard Keith, blev løsladt af undersøgelsespolitiets chef, Hector Valdez, der sagde, at der ikke mere er grund til at tilbageholde ham. Valdez erklærede sig fuldstændig overbevist om, at Keith ikke er identisk med Müller, der ønskes udleveret til Vesttyskland for at stå til ansvar for mordet på flere millioner jøder og sovjetiske krigsfanger.

Manden blev arresteret i mandags, og man har siden foretaget bl. a. fingeraftryks-undersøgelser, der skal have godtgjort, at han ikke er Müller.

Den vesttyske charge d'affaires i Panama, Horst Kringle, udtrykte beklagelse over løsladelsen, da hans regering har anmodet om Keiths fortsatte fængsling.

I Paris erklærede generalsekretæren i den internationale komité mod nazismens genfødsel, Hubert Halin, sig i aftes mere overbevist end nogen sinde om, at Keith er identisk med den tidligere Gestapo-chef, og han foreslog et møde mellem ham og Müllers tidligere kone, som et forsøg på en endelig afgørelse. Hans udtalelser blev fremsat før meddelelsen om løsladelsen.

☆

NY KZ-SAG

MÜNCHEN, 18/11. Anton Ganz, en tidligere kommandant for to nazistiske koncentrationslejre i Østrig, er blevet anholdt i en bajersk landsby, meddelte justitsmyndighederne i München fredag.

Ganz, der nu er 68 år, var SS-kaptajn. Han levede nu under sit eget navn som pensionist i landsbyen Boos. Først for nylig fik man tilstrækkelige beviser på at kunne anholde ham.

Han anses for ansvarlig for tusinder af drab i Wienerneustadt og Ebensee-lejrene. De var underlagt Mauthausen-dødslejren. Ganz havde ansvaret for de to lejre fra 1943 til slutningen på anden verdenskrig.

Sjældnen gave til Frihedsmuseet:

Ungarsk-Dansk ordbog skabt i krigssamarbejde

Ordbogen, der blev illegalt trykt i Danmark under krigen, overrakt Frihedsmuseet

En ungarsk-dansk ordbog, der kun eksisterer i fem eksemplarer, er overrakt Frihedsmuseet af Ungarns ambassadør i Danmark, Karoly Rath.

Ordbogen blev fremstillet på et trykkeri i Vestjylland mod slutningen af besættelsen som resultat af et nært samarbejde mellem en ungarsk bataillon og modstandsbevægelsen.

Historien bag ordbogen fortaltes onsdag aften i fjernsynet af direktør Zoltan Vilargy, Budapest. Han var officer i en ungarsk bataillon, der blev tvangsindkaldt og af tyskerne sendt til Danmark. Forinden havde hovedparten af dens mandskab for-gæves søgt at skjule sig.

Efter at have oplevet et par danske jernbanesabotager kom ungarene til Borris. Her fik Zoltan Vilargy til opgave sammen med pastor Bork Hansen, nu refugiet i Løgumkloster, at sørge for indkvarteringen.

Venskab

Den ungarske officer og den danske præst fandt efterhånden ud af, at de kunne stole på hinanden. På Vilargys anmodning holdt pastor Bork Hansen langfredag 1945 en gudstjeneste for de ungarske soldater. Gudstjenesten fulgtes også af den danske menighed og førte til et venskabsforhold mellem befolkningen i de to landsbyer Vostrup og Lønborg og ungarene.

Det kom til et samarbejde mellem ungarene og modstandsbevægelsen, efter at den ungarske kommandant havde erklæret, at man i tilfælde af engelsk invasion ville forholde sig neutrale og ikke hjælpe tyskerne. Kom det til åben dansk opstand mod tyskerne, ville ungarene støtte modstandsbevægelsen.

De ungarske soldater reddede og skjulte besætningen på en engelsk bombemaskine, som måtte nødlande i nærheden af Ringkøbing. Ungarer-

ne tømte maskinen for benzin og overrakte det til modstandsbevægelsen.

Desuden reparerede de ungarske soldater våben for de vesttyske modstandsfolk.

Samarbejde

Dette samarbejde vanskeliggjordes af sproglige årsager, og derfor fandt Vilargy på at fremstille en ungarsk-dansk og dansk-ungarsk ordbog. Han udarbejdede bogen ved hjælp af en tysk-dansk ordbog.

Bogen blev trykt på et lille vesttysk trykkeri. Tre typografer blandt de ungarske soldater påtog sig den tekniske side af sagen. Først tre dage før befrielsen var bogen færdig. Den var da fremstillet i 650 eksemplarer, hvoraf i dag kun fem har kunnet opspores.

Den 20. maj 1945 måtte ungarene forlade Danmark. Befolkningen i Lønborg og Vostrup lejede busser og tog med til grænsen, hvor man foranstaltede en afskedsfest for de ungarske soldater.

☆

FORBINDELSEN MED NORGE

Stipendier til studier i Norge — foråret 1968.

„Fondet for dansk-norsk Samarbejde“ bekendtgør stipendier til faglige studier indenfor alle samfundsgrupper: Arbejdere, erhvervsfolk, kirken, kunsten, skolen og videnskaben.

Stipendierne gives i form af en måneds ophold med fuld forplejning på fondets ejendom „Lysebu“ v. Oslo.

Ved uddelingen vil der blive lagt vægt på, at opholdet sætter den pågældende i stand til at gennemføre studier, ansøgeren ikke kan gennemføre i Danmark, og at studier i Oslo vil kunne give ansøgeren et fagligt udbytte. Ansøgeren må have en færdig uddannelse.

Ansøgningsskema fås ved henvendelse til Fondets sekretariat, Schæfergården, Ermelundsvej 105, Gentofte (telefon GE 6065 fra kl. 9—16). Ansøgninger må indsendes til fondet inden 15. december 1967.

AARHUS
VÆRKTØJSMAGASIN
Søndergade 70 - Aarhus

RØNNE
MISSIONSHOTEL
Grønnegade 17—19, Rønne

FREDERIKSBERG
PAKKASSEFABRIK
Biblioteksvej 54, Hvidovre

KNUD SØRENSEN
Tværgade 25
Silkeborg

TRICOTAGEFORRETNINGEN
„JYDEN“
Valdemar Andersen
Hovedvejen 102, Glostrup

A. HONORE & SØN
Isenkram
Andrupsgade 2 - Lemvig

Mac Baren
tobakker

STØT
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE
P. K., Kolding

P. HATTEN & CO. A/S

MARIBO

NAKSKOV

HOKI A/S
Horsens

AABYBRO
UNGDOMSSKOLE
Aabybro

KR. DREIER
Ingeniør-firma
Dr. Olgasvej 21 - København F.

VILLABYERNES
DINER TRANSPORTABLE
(Vilh. Thomsen)
GE 3735

CALBERG'S BOGHADEL
Frederikssundsvej 146
Bella 579

BOLWIGS BOGHADEL
Gl. Kongevej 179 - V.
Tlf. 31 48 38

**19-ÅRIG SIGER NEJ TIL
ARV PÅ
6 MILL. DOLLARS**

København: Den 19-årige tje-
ner-elev Chr. Gade, Varde, har
sagt nej til en arv på 6 mil-
lioner dollars. Han blev ringet
op af en sagfører fra New
York, som meddelte, at han
var indsat som universalarving
af et amerikansk ægtepar, op-
lyser „Politiken“.

Beløbet skulle blive udbe-
talt, når ægteparret dør.

Chr. Gade har sagt nej tak
til arven. Så mange penge
bringer kun ulykke, siger han.
Man kan betegne mig som
godt dum, men jeg har større
tilfredsstillelse ved selv at tje-
ne mine penge.

Bøger

KATE FLERON: FRIT DANMARK
En antologi

Som Uglebog har Gyldendal i ok-
tober udsendt et udvalg af artikler
i FRIT DANMARK helt fra Crist-
mas Møllers programartikel i nr. 1
den 9. april 1942 til Mogens Fogs til-
svarende 25 år efter. Hvert år er
repræsenteret; udvalget er foretaget
af Kate Fleron, der har haft med
bladets redaktion at gøre helt fra
december 1942 (bortset fra sin fan-
getid 1944—45). Det er et alsidigt
udvalg, der er foretaget, og blandt
forfatterne finder man Kjeld Abell,
Paul la Cour, Martin A. Hansen og
Thorkil Kristensen.

Medens bladets program lå meget
klart indtil befrielsen, er linien siden
da efterhånden blevet mere og mere
venstreorienteret med megen skarp
og ofte ensidig kritik, ikke mindst
mod USA. Men uanset dette — eller
måske: netop på grund af dette —
har bladets en stor opgave ved syns-
punkter og oplysninger, der forties
i næsten hele vor dagspresse. Så læn-

ge man som læser af bladet ikke har
fået nogen imødegåelse afvist, kan
man kun være glad ved, at bladets
synspunkter kommer offentligt frem.

Man savner en indholdsfortegnelse
eller i hvert fald en forfatterliste.
Men uanset dette kan jeg anbefale
bogen (og tidsskriftet) på det bedste!

R. PRYTZ.

U-landene

TANZANIA VIL SELV. Redigeret
af Knud Erik Svendsen og Merete
Teisen. Udgivet af Mellemløbet
Samvirke. 1967. 336 sider + 20 sider
fotos og kort. 17,60 kr. incl. moms.

Med udgivelsen af denne bog har Mel-
lemfolkeligt Samvirke sørget for, at der
foreligger et godt gennemarbejdet mate-
riale om et enkelt udviklingsland. Frem-
stillingen er i det store og hele så spæk-
ket med konkrete oplysninger, at man ger-
ne tilgiver de lyrisk-sentimentale forfær-
deligheder, der findes her og der: „Lydigt
følger Det indiske Ocean universets lov
om at hæve og sænke sig efter månens og
solens tiltrækningskraft. Rytmsk som et
langtrukket åndetårn trækker havet ti-
devandet frem og tilbage hen over lysende
koralstrande På den blånende vand-
flade besejler fiskerne havet i deres ngala-
waer På land sætter brisen palme-
kronernes stive, knivskarpe blade i bevæ-
gelse, så de lyder som møllehjul på rustne
hængsler . . .“.

Det er de værste undtagelser fra alt det
gode, der forøvrigt kan siges om bogen.
Den er velegnet både til selvstudium og i
studiekredse — og den må være noget af
et fund for geografilærere, dels i forbered-
elsesarbejdet, men også som grundlag
for gruppearbejde.

Bogen rummer kommenterende tekster
fra danske u-landsarbejdere, men også
landets egne folk kommer gennem gengi-
velse af programmer og programudtalel-
ser til orde på en sådan måde, at det ikke
kan undgå at vække interesse.

Bogen er forsynet med korte medarbej-
derbiografier, kilder, litteraturhenvisnin-
ger, der er emneinddelt: Natur og klima
— Befolkning — Asiatiske mindretal —
Kunst — Historie, stort set med henvis-
ninger til engelsk og tysk litteratur. Re-
gisteret er delt i person-, sted- og emne-
register, og der er en særdeles nyttig liste
over film fra Statens Filmcentral, bånd-
film fra Mellemløbet Samvirke og til-
gængelig litteratur i biblioteker og hos
boghandlere.

Dampradioen og TV begynder om kort
tid udsendelsesserier henholdsvis om u-
landsproblemer og Tanzania — og både
seere og lyttere vil have god brug for bo-
gen som supplerende stof og som igang-
sætningsmiddel.

Kort- og billedmaterialet er gennem-
gående bedre end det meste af det mate-
riale, der forefindes om u-landene: Kor-
tene er overskuelige, billedmaterialet in-
struktive i forbindelse med teksten. Bogen
kan anbefales på det bedste.

JØRGEN HAMRE.

Dagbogsblade

18/10.

PADBORG-LEJRENS FREM TID

KØBENHAVN: Padborg-lejren overdrages den 1. april næste år til Civilforsvarets uddannelse af værnepligtige til det lokale civilforsvar, hvorved to andre CF-kaserner, der hidtil har været benyttet til dette formål, frigives til andet brug.

Civilforsvarsbestyrelsen anslår, at man i Padborg-lejren, der hidtil har været benyttet af forsvarsministeriet, vil kunne give 3.000 værnepligtige om året en CF-uddannelse af en månedens varighed. Man regner med, at man herigennem vil opnå en længe ønsket rationalisering af denne uddannelse. Disse én månedens-værnepligtige, de såkaldte paragraf 31-folk, stilles til rådighed for de kommunale civilforsvarskorps, hvor de gør tjeneste sideløbende med deres erhvervsarbejde.

20/10

MORD VAR „RUTINESAG“

HAMBORG. Karakteristisk for nazi-massemordprocessen i Hamborg i går var, at alle tre anklagede, deriblandt den tidligere politibetjent Otto Drews fra Flensburg, hævdede, at de altid havde været på orlov i den tid, mordene på polske og russiske tvangsarbejdere var sket. Otto Drews oplyste i går, at „særkommandoen 1005“ altid havde været mere eller mindre beruset, idet en halv liter snaps hørte til den daglige forplejning.

I et tilfælde hævdede en af de anklagede, at han sammen med sin foresatte, der ligeledes sidder på anklagebænken, den pågældende dag havde været på en tjenesterejse. Dette bestred hans „kamerat“, hvorefter en af tilhørerne i salen råbte: „Den ene massemorder belaster den anden!“

Den tidligere politioverløjtnant Otto Goldapp indrømmede, at han havde givet ordre til mordet på tvangsarbejderne, men han mente, at en ordre ikke havde været nødvendig, idet „dette var blevet en rutinesag“. På spørgsmålet om, hvorfor han var blevet ved med at myrde arbejderne i gasovnen, sagde Goldapp: „Det var det nemmeste for os, for så behøvede vi ikke at se på, hvordan de døde.“

Sagen blev udsat til tirsdag, hvor man vil behandle yderligere fire anklagepunkter. Onsdag afhøres de første vidner.

24/10

DUCKWITZ EFTERFØLGER SCHÜTZ SOM STATSSEKRETÆR

BONN. Udenrigsminister Brandt har foreslået, at den vesttyske diplomat Duckwitz, der for tiden med sine 63 år er sat på ventepenge, bliver efterfølger for statssekretær Schütz, hvis stilling i udenrigsministeriet er blevet vakant efter hans valg til overborgmester i Vestberlin. Duckwitz er i Danmark især kendt for, at han under krigen som knyttet til den tyske ambassade i København hjalp danske jøder fra besættelsesmagts terror. Fra 1955 til 1958 var Duckwitz vesttysk ambassadør i Indien, og derefter blev han af helbredsgrunde sat på ventepenge.

1/11

DELEGATION FRA PUTTEN TIL DE DØDES SØNDAG I LADELUND

LADELUND. Også i år kommer der besøg fra den nordhollandske by Putten på de dødes søndag den 26. november for at mindes de 105 af byens mandlige indbyggere, som døde i koncentrationslejr her under krigen. De indkvarteres som tidligere i private hjem.

Formodentlig kommer der kun fire til den traditionelle sørgegudstjeneste, da en større delegation for omkring fire uger siden besøgte Ladelund og besøgte den ny mindelund, som de selv har givet tilskud til. 30 slægtninge til kz-ofre og den hollandske generalkonsul fra Hamborg var til stede og overrakte en gæstebog med optegnelser om det skete og plads til indtegnelse af besøgendes navne. Også en mindesten med de dræbtes navne blev rejst i mindelunden i anledning af omlægningen.

Siden har Puttens borgmester med hustru besøgt stedet, og de fire, der kommer d. 26. november, er lederen af Krigsgravsforbundet, Vin Torsius, lederen af ungdomsgruppen, en præst og en officiel repræsentant for byen.

4/11

HOLLANDSK INDSIGELSE VIRKEDE

BONN. Den vesttyske generaløjtnant Alfred Schnez, der var udset til at overtage ledelsen af NATO-styrker i Europas midterafsnit, har anmodet den vesttyske forsvarsminister om ikke at komme i betragtning ved stillingens besættelse.

En talsmand for det vesttyske forsvarsministerium meddelte i dag, at ministeriet har indvilget i at efterkomme Schnez' ønske.

Fra hollandsk side har der været rettet kritik af Schnez' optræden under anden verdenskrig. Det hollandske „Kontor for

krigsdokumentation“ skal over for den hollandske regering have fremført beviser på, at den tyske generaløjtnants adfærd under krigen ikke er forenelig med den høje stilling, han skulle overtage.

Så sent som i går erklærede forbundskansler Kurt Georg Kiesinger ved en pressekonference, at han ikke vidste, at den hollandske regering har misbilliget udnævnelsen af Schnez, men han tilføjede:

— Naturligvis vil regeringen træffe enhver afgørelse om person-udnævnelser på en måde, der bevarer det gode forhold til vore allierede.

Den 56-årige Schnez var den eneste kandidat til stillingen som øverstkommanderende for NATO's stridskræfter i det centrale Europa efter general Johan Adolf Graf von Kiemannsegg, der træder tilbage den 31. marts næste år.

8/11

TIDLIGERE SS-OBERST ANHOLDT FOR MASSEMORD

MÜNCHEN. Det vesttyske politi har anholdt en tidligere SS-oberst, Paul Zapp, der i 22 år har været eftersøgt, sigtet for massebord på jøder under anden verdenskrig. Han menes at have ledet en af de udryddelsesafdelinger, som fulgte Hitlers hære under felttoget mod Sovjetunionen i 1941. Zapp blev sporet til Bebra, ca. 120 km nordøst for Frankfurt. Han skal have givet ordre til mord på mindst 6.400 jøder under krigen.

En München-domstol afslog i går at løslade to israelske funktionærer, der forleden blev antruffet i en lejlighed, der bebos af hustruen til Hitlers Gestapo-chef Heinrich Müller. De to israelere, Baruch Shur og Daniel Gordon, håbede i lejligheden at kunne finde papirer, der henviste til Müllers opholdssted. Müller forsvandt fra førerbunker i Berlin i april 1945 — umiddelbart før Det tredje Rige gik under.

9/11

SENSATION I NAZIPROCES

HAMBORG. Hansetadens første store nazi-massemordproces, hvor bl. a. den tidligere flensborgske politioverbetjent Otto Drews er anklaget, oplevede i går en ægte sensation, idet et af vidnerne, den nu 58-årige tidligere politibetjent Hans Büchner, overraskende indrømmede, at han også selv havde medvirket ved sprængningen af bunkers, som var fyldt med russiske tvangsarbejdere. Selv da retspræsidenten gjorde ham opmærksom på, at han dermed belastede sig selv, blev Büchner ved sin indrømmelse og sagde, at han omsider måtte fortælle denne forfærdelige sandhed, som havde pint ham i flere år.

Büchner sagde videre, at Otto Drews dengang havde sagt, at den omtalte bunker måtte sprænges i luften, fordi der ikke var tid til at skyde alle russere enkeltvis, eftersom de russiske kamptropper allerede var i nærheden. Alle tre anklagede havde overværet sprængningen, sagde vidnet. Hidtil har de omtalte nægget at have haft noget kendskab til disse frygtelige mord.

13/11

NYNAZISERNE REGNER MED 50 FORBUNDSDAGS- MANDATER

HANNOVER. En person, der alene lader sig lede af sit intellekt, vil aldrig kunne forstå det nationaldemokratiske partis program. Det stærke hjerte, sjælen og følelsernes kraft slår tonen an i NPD. Med disse ord forsøgte det stærkt højreorienterede vesttyske nationaldemokratiske partis nyalgte formand, Adolf von Thadden på partiets tredje kongres i Hannover at karakterisere det netop vedtagne partiprogram.

I sin tale betegnede den 46-årige von Thadden nationaldemokraterne som en del af den tyske realitet. Han erklærede sig overbevist om, at hans parti ved forbundsdagsvalget i 1969 vil vinde mellem 40 og 50 mandater. Partiet er allerede repræsenteret i seks af de ti landdage, og de 35.511 medlemmer er delt op i 11 regionale grupper.

Ved en pressekonference efter kongressen forklarede von Thadden, at for ham var Østrig kun „en kunstig opfindelse“, men han var dog klar over, at det vil være urealistisk at regne med, at den østrigske stat støtter hans pan-tyske visioner.

Tyskland er for mig, sagde von Thadden, Vest- og Østtyskland, Østrig, Sudesterlandet, Sydtyrol og de tidligere tyske områder på den anden side af Oder-Neisse. Stående og med hævede ølkrus eller kaffekopper sang deltagerne i kongressen til slut tre sange, deriblandt „Deutschland, Deutschland über alles“, og en grammofoonplade med orgelmusik af Bach dannede punktum for de tre dages årskongres.

FRIHEDSFONDEN

Frihedsfondens bestyrelse har valgt fru Vibeke Helweg-Larsen ind i fondens forretningsudvalg i stedet for professorinde Vibeke Ege, der fornylig døde. Som suppleant valgtes overlæge, dr. med. Jørgen Kieler.